

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 23/2022

(Της διαδικασίας του άρθρου 2, παρ. 2, περ. γ' (δδ) Ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα, την 4^η Απριλίου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι δύο (2022) ημέρα Δευτέρα και ώρα 09.30 π.μ. στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 & Κομνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

Από τα προσκληθέντα μέλη της Αρχής παρέστησαν κατά την συνεδρίαση τα ακόλουθα:

- 1. Αντιπρόεδρος:** Αδάμ Καραγλάνης (Προεδρεύων)
- 2. Μέλη:** Δημήτριος Σταθακόπουλος (με τηλεδιάσκεψη)
Μαρία Στυλιανίδη (με τηλεδιάσκεψη)
Ερωφίλη Χριστοβασίλη
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης (με τηλεδιάσκεψη)
Βασιλική Σκαρτσούνη

Γραμματέας: Αικατερίνη Αλτιπαρμάκη, Δ.Ε. Διοικητικών Γραμματέων.

Εισηγήτρια: Ηλιάνα Κανταρτζή, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης, παρέστησαν, η εισηγήτρια, Ηλιάνα Κανταρτζή (με τηλεδιάσκεψη), η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μαρία Παναγοηλιοπούλου, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μαριλένα Σιδέρη, οι οποίες αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Ερώτημα: Το υπ' αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 44367/20.12.2021 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 7670/20.12.2021) έγγραφο - αίτημα της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., όπως αυτό συμπληρώθηκε με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 5453/08.03.2021 έγγραφό της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1318/08.03.2022) καθώς και το από 16.03.2022 ηλεκτρονικό μήνυμά της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1537/16.03.2022) μετά των συνημμένων σε αυτά εγγράφων.

Θέμα: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, για τη σύναψη σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση των εργασιών καθαρισμού χώρων, εγκαταστάσεων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών αρχής γενομένης από 01.03.2022, συνολικής

προϋπολογισθείσας δαπάνης 450.902,15€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπίγειον).

1. Με το υπ' αρ. πρωτ Κ.Γ./Δ11/Ε 44367/20.12.2021 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 7670/20.12.2021) έγγραφο - αίτημα της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., όπως αυτό συμπληρώθηκε με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 5453/08.03.2021 έγγραφό της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1318/08.03.2022) καθώς και το από 16.03.2022 ηλεκτρονικό μήνυμά της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1537/16.03.2022) μετά των συνημμένων σε αυτά εγγράφων, ο ως άνω φορέας αιτείται τη σύμφωνη γνώμη της Αρχής για προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για τη σύναψη σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση των εργασιών καθαρισμού χώρων, εγκαταστάσεων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών αρχής γενομένης από 01.03.2022, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 450.902,15€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπίγειον).

I. Ιστορικό- πραγματικό πλαίσιο

Από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης, προκύπτουν τα ακόλουθα:

2.1 Με το υπ' αριθμ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Α 31738/23.09.2020 έγγραφο της ΥΠΑ προς το Υπουργείο Οικονομικών ζητήθηκε η επιβάρυνση των οικονομικών ετών 2021 και 2022 προκειμένου να διενεργηθεί διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου παροχής υπηρεσιών καθαριότητας χώρων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου, ενώ με την υπ' αριθμ. πρωτ. 2/37519/23.10.2020 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών εγκρίθηκε η ανάληψη υποχρέωσης εις βάρος των οικονομικών ετών 2021 και 2022.

2.2 Με την υπ' αριθμ. πρωτ. Δ11/Ε 42798/18.12.2020 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εκδόθηκε η με αρ. 38/2020 Διακήρυξη ηλεκτρονικού ανοικτού διαγωνισμού με αντικείμενο την ανάδειξη αναδόχου για τον καθαρισμό χώρων, εγκαταστάσεων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου (ΚΑΗΚ) με εκτιμώμενη αξία 1.961.309,16€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%, ήτοι 2.432.023,36€ με ΦΠΑ, για το χρονικό διάστημα από 01.02.2021 έως 31.01.2023.

2.3 Στον ως άνω διαγωνισμό κατέθεσαν προσφορά μέσω του συστήματος ΕΣΗΔΗΣ (αρ. συστήματος: 103964) έντεκα (11) οικονομικοί φορείς, οι προσφορές των οποίων έγιναν αποδεκτές με το από 31.03.2021 Πρακτικό Νο 1 αποσφράγισης και αξιολόγησης δικαιολογητικών συμμετοχής – τεχνικών προσφορών της αρμόδιας Επιτροπής, ενώ με το από 15.04.2021 Πρακτικό Νο 2 αποσφράγισης και αξιολόγησης οικονομικών προσφορών, προτάθηκε η κατακύρωση του διαγωνισμού στην εταιρεία «MYSECURITY AND FACILITY SYSTEMS A.E.» έναντι συνολικού προσφερόμενου τιμήματος των 1.146.261,80€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ ως την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της προσφερόμενης τιμής.

2.4 Με την υπ' αριθμ. Κ.Γ./Δ11/Ε/13774/10.05.2021 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών εγκρίθηκαν τα από 31.03.2021 και 15.04.2021 Πρακτικά Νο 1 και Νο 2 και αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος η εταιρεία «MYSECURITY AND FACILITY SYSTEMS A.E.».

2.5 Κατά της ως άνω απόφασης ο οικονομικός φορέας με δ.τ. SARP ΑΕ άσκησε την από 18.5.2021 με ΓΑΚ ΑΕΠΠ 1019/18-5-2021 Προδικαστική Προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ, αιτούμενος την ακύρωσή της κατά το μέρος αυτής με το οποίο έγινε αποδεκτή η προσφορά της προσωρινής αναδόχου «MYSECURITY AND FACILITY

SYSTEMS A.E.» όσο και των εταιρειών «ALTER EGO A.E.», «IMAGIN FACILITY MANAGEMENT A.E.». «SQS SERVICE QUALITY SYSTEMS A.E.» και «GS CANDIA ΕΠΕ», ενώ επί τω σκοπώ απορρίψεως αυτής άσκησαν παρέμβαση οι εταιρίες «MYSECURITY AND FACILITY SYSTEMS A.E.», «SQS SERVICE QUALITY SYSTEMS A.E.» και «ALTER EGO A.E.». Επίσης προδικαστική προσφυγή (ΓΑΚ ΑΕΠΠ 1041/18.5.2021) κατά της ίδιας πράξης άσκησε και η εταιρία «ALTER EGO A.E.».

2.6 Επί των ως άνω προδικαστικών προσφυγών εκδόθηκαν οι υπ' αριθμ. 1129 και 1130/2021 αποφάσεις της ΑΕΠΠ με τις οποίες κρίθηκαν τα εξής: α) Έγιναν εν μέρει δεκτές αμφότερες οι προδικαστικές προσφυγές β) έγιναν επίσης δεκτές οι ασκηθείσες παρεμβάσεις γ) αποκλείστηκε από το διαγωνισμό η εταιρία 3G FACILITIES SERVICES A.E. και δ) αναπέμφθηκε η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου να παράσχει εξηγήσεις αναφορικά με την προσφορά της εταιρίας «ALTER EGO A.E.».

2.7 Ακολούθως, από πλευράς ΥΠΑ, και κατόπιν της υποβολής του πρακτικού Νο 3 της αρμόδιας Επιτροπής της ΥΠΑ με θέμα «γνωμοδότηση περί αιτήματος διευκρινήσεων της ALTER EGO A.E.» εκδόθηκε η υπ' αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 27215/9.8.2021 απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, δυνάμει της οποίας τροποποιήθηκε η υπ' αρ. ΚΓ/Δ11/Ε/13774/10.05.2021 προγενέστερη απόφαση ως προς την προσφορά της εταιρίας «3G FACILITIES SERVICES A.E.», η οποία απορρίφθηκε, έγινε δεκτή η προσφορά της εταιρίας «ALTER EGO A.E.» και κλήθηκε η μειοδότητρια εταιρία «MYSECURITY AND FACILITY SYSTEMS», στην οποία πρόκειται να γίνει η κατακύρωση, να προβεί στην ηλεκτρονική και έντυπη υποβολή των δικαιολογητικών κατακύρωσης.

2.8 Σε συνέχεια των ανωτέρω αποφάσεων της ΑΕΠΠ υποβλήθηκε αίτηση αναστολής στο Διοικητικό Εφετείο Πειραιά από τον οικονομικό φορέα SARP ΑΕ με την οποία προσβάλλονται οι υπ' αριθμ. 1129 και 1130/ 2021 Αποφάσεις του 1ου κλιμακίου της ΑΕΠΠ. Για την αίτηση αναστολής ορίστηκε δικάσιμος η 09.09.2021, και την 15.09.2021 το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά παρέπεμψε την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο της Αθήνας. Ακολούθως ορίστηκε δικάσιμος η 08.04.2022.

Επίσης, είχε υποβληθεί αίτηση αναστολής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών από τον οικονομικό φορέα ALTER EGO ΑΕ με αντικείμενο την αναστολή εκτέλεσης των αποφάσεων 1129 και 1130/2021 της ΑΕΠΠ, η οποία απορρίφθηκε την 30.08.2021.

2.9 Όσον αφορά την κάλυψη από τον φορέα των παγίων αναγκών καθαριότητας του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου κατά το έτος 2021, εκ των διαλαμβανόμενων στο υποβληθέν αίτημα παρατηρούνται τα εξής: «[...] Μέχρι την 31.01.2021 με την με 140/2019 ΑΔΑΜ 19ΣΥΜΝ005728438 Σύμβαση οι υπηρεσίες καθαρισμού είχαν ανατεθεί σε οικονομικό φορέα κατόπιν ηλεκτρονικού διαγωνισμού. [...] από 01.02.2021, οπότε έληξε το χρονικό διάστημα ισχύος της προηγούμενης σύμβασης, έως σήμερα η Υπηρεσία έχει προχωρήσει σε αναθέσεις προκειμένου να αντιμετωπίσει την επιτακτική και αδήριτη ανάγκη καθαρισμού των χώρων και εγκαταστάσεων του Αερολιμένα Ηρακλείου.

Ειδικώς για την περίοδο από 01.02.2021 έως 31.05.2021 η ΥΠΑ προχώρησε σε ανάθεση ερειδόμενη στις διατάξεις του άρθρου 26 της σχετικής ΠΝΠ (Α' 64) όπως αυτή αργότερα κυρώθηκε με το άρθρο 3 του ν.4682/2020 ως ισχύει.

Συνεπώς η ΥΠΑ έχει μέχρι σήμερα οδηγηθεί σε έκδοση σχετικών αποφάσεων και σύναψη των αντίστοιχων συμβάσεων ως εξής:

A/A	Χρονικό διάστημα	Απόφαση	Σύμβαση
1	01.02.2021 – 31.05.2021	Δ11/Ε/43865/30.12.2020	1/2021- 21SYMV008168690
2	01.06.2021 – 31.08.2021	Δ11/Ε/16140/25.05.2021	64/2021 – 21SYMV008697936
3	01.09.2021 – 30.09.2021	Δ11/Ε/27855/12.08.2021	Παράταση 64/2021 21SYMV009066400
4	01.10.2021 – 30.11.2021	Δ11/Ε/32040/20.09.2021	130/2021 – SYMV009297028
5	01.12.2021 – 31.12.2021	Δ11/Ε/41981/30.11.2021	Παράταση 130/2021 21SYMV009642575

3. Κατόπιν των ανωτέρω, η Υ.Π.Α., με το υπ' αρ. πρωτ Κ.Γ./Δ11/Ε 44367/20.12.2021 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 7670/20.12.2021) έγγραφο - αίτημα της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (Υ.Π.Α.) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών προς την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., όπως αυτό συμπληρώθηκε με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 5453/08.03.2021 έγγραφό της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1318/08.03.2022) καθώς και το από 16.03.2022 ηλεκτρονικό μήνυμά της (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1537/16.03.2022) μετά των συνημμένων σε αυτά εγγράφων, αιτείται τη σύμφωνη γνώμη της Αρχής για προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για τη σύναψη σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση των εργασιών καθαρισμού χώρων, εγκαταστάσεων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών αρχής γενομένης από 01.03.2022, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 450.902,15€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπίγον).

Επισημαίνεται ότι ο φορέας έχει ήδη υπογράψει την από 10.03.2022 Σύμβαση (14/2022) παροχής υπηρεσιών καθαριότητας (ΑΔΑΜ: 22SYMV010186562 2022-03-11) με την εταιρεία "SARP FACILITY MANAGEMENT Α.Ε." για χρονικό διάστημα από 01.03.2022 έως 31.05.2022 συνολικού προϋπολογισμού 217.778,84€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ. Ειδικότερα, ο προϋπολογισμός της σύμβασης επιμερίζεται σε θερινούς και χειμερινούς μήνες σύμφωνα με τον χαρακτηρισμό τους από την αναθέτουσα αρχή βάσει της τουριστικής κίνησης, ήτοι στο ποσό των 89.113,44€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ για κάθε θερινό μήνα (Απρίλιο και Μάιο), και στο ποσό των 39.551,96€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ για τον χειμερινό μήνα (Μάρτιο).

II. Νομικό πλαίσιο

4. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, όπως ισχύει, για την παροχή σύμφωνης γνώμης της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, ορίζει ότι: «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες: [...] γ) [...] Ειδικότερα: [...] δδ) Οι αποφάσεις των αναθετουσών Αρχών που αφορούν την προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης για την ανάθεση των δημόσιων συμβάσεων, σύμφωνα με την περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 26 και τα άρθρα 32 και 269 του Ν. 4412/2016 (Α' 147) εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής, εφόσον οι συμβάσεις αυτές εμπíπτουν, λόγω της εκτιμώμενης αξίας τους, στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 2014/24/ΕΚ και 2014/25/ΕΚ, οι οποίες ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με το Ν. 4412/2016. Κατά την άσκηση της εν λόγω αρμοδιότητας η Αρχή λαμβάνει υπόψη της τις γενικές αρχές του ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα «προθεσμία είκοσι (20) εργασίμων ημερών» από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής. Με την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη τη Αρχής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και

ιδίως λόγω της πολυπλοκότητας της υπό ανάθεση σύμβασης, η Αρχή δύναται με απόφαση της, η οποία κοινοποιείται στην αιτούσα αναθέτουσα αρχή, να παρατείνει άπαξ την ως άνω προθεσμία για δεκαπέντε (15) επιπλέον «εργάσιμες» ημέρες. [...]».

5. Η διάταξη του άρθρου 1 παράγραφος 2 του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (ΦΕΚ Α' 147/8.8.2016) ορίζει ότι: "Ο παρών νόμος θεσπίζει κανόνες: α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221) [...] Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται, με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7, σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού".

6. Στο άρθρο 2 παράγραφος 1 του ν. 4412/2016, το οποίο ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 2 και του άρθρου 33 παρ. 1 εδάφιο β' της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

"1. Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί: 1. Για τους σκοπούς του παρόντος εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

1) α) ως «αναθέτουσες αρχές» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και οι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 223 και β) ως «αναθέτοντες φορείς» νοούνται οι αναθέτοντες φορείς κατά την έννοια του άρθρου 224,

5) ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας, οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών ή αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την εκπόνηση μελετών, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, [...]

9) ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στην περ. 7α. Στις συμβάσεις υπηρεσιών περιλαμβάνονται και οι συμβάσεις παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών που έχουν ως αντικείμενο τον σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησής τους με τη μεταφορά της απαραίτητης τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, κοινωνικές μελέτες και μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, [...]

7. Η διάταξη του άρθρου 5 ("Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170)") του ιδίου ως άνω νόμου ορίζει ότι:

"Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός ΦΠΑ, ορίζονται τα ακόλουθα: (...) β) 134.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Αν οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τις συμβάσεις που αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α' προϊόντα, γ) 207.000€ ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Το κατώτατο όριο αυτό εφαρμόζεται επίσης στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της

άμυνας, όταν οι συμβάσεις αυτές αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο [Παράρτημα III του Προσαρτήματος Α'](#), [...]"

Συναφώς επισημαίνεται ότι, με βάση τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1952 της Επιτροπής της 10^{ης} Νοεμβρίου 2021 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L398/23 της 11.11.2021) «για την τροποποίηση της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα κατώτατα όρια εφαρμογής για τις συμβάσεις προμηθειών, υπηρεσιών και έργων, και τους διαγωνισμούς μελετών», το ως άνω ποσό, από 01.01.2022 αναπροσαρμόστηκε στις 140.000,00€ και 215.000,00€ αντίστοιχα.

8. Στις διατάξεις του άρθρου 6 ("Μέθοδοι υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)") του ίδιου ως άνω νόμου προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

"1. Ο υπολογισμός της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης βασίζεται στο συνολικό πληρωτέο ποσό, χωρίς ΦΠΑ, όπως εκτιμάται από την αναθέτουσα αρχή, συμπεριλαμβανομένου κάθε τυχόν δικαιώματος προαίρεσης ή τυχόν παρατάσεων της σύμβασης, όπως ορίζουν ρητά τα έγγραφα της σύμβασης. [...]"

3. Η επιλογή της χρησιμοποιούμενης μεθόδου για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας μιας σύμβασης δεν γίνεται με σκοπό την αποφυγή της εφαρμογής οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου. Η σύμβαση δεν κατατέμενεται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται η εφαρμογή οποιασδήποτε διάταξης του παρόντος νόμου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

4. Η εκτιμωμένη αξία ισχύει τη στιγμή της αποστολής της προκήρυξης διαγωνισμού ή, στις περιπτώσεις όπου δεν προβλέπεται προκήρυξη διαγωνισμού, τη στιγμή που η αναθέτουσα αρχή εκκινεί τη διαδικασία σύναψης σύμβασης, για παράδειγμα ερχόμενη σε επαφή με οικονομικούς φορείς για τους σκοπούς της σύναψης της σύμβασης, όπου ενδείκνυται κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στο άρθρο 61. [...]"

8. Όταν προτεινόμενο έργο ή προτεινόμενη παροχή υπηρεσιών μπορεί να οδηγήσει σε ανάθεση συμβάσεων υπό τη μορφή χωριστών τμημάτων, λαμβάνεται υπόψη η συνολική εκτιμώμενη αξία όλων αυτών των τμημάτων. Όταν η συνολική αξία των τμημάτων ισούται ή υπερβαίνει το κατώτατο όριο που προβλέπεται στο άρθρο 5, το παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) εφαρμόζεται στην ανάθεση κάθε τμήματος. [...]"

11. Όταν πρόκειται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν περιοδικό χαρακτήρα ή οι οποίες προβλέπεται να ανανεωθούν μέσα σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης:

α) είτε η συνολική πραγματική αξία των διαδοχικών συμβάσεων του ίδιου τύπου οι οποίες συνήφθησαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο ή οικονομικό έτος, αναπροσαρμοσμένη, ει δυνατόν, προκειμένου να ληφθούν υπόψη ενδεχόμενες μεταβολές ως προς τις ποσότητες ή την αξία τους κατά τους δώδεκα μήνες που έπονται της αρχικής σύμβασης·

β) είτε η εκτιμώμενη συνολική αξία των διαδοχικών συμβάσεων που συνήφθησαν κατά το δωδεκάμηνο που έπεται της πρώτης παράδοσης ή κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, εφόσον αυτό υπερβαίνει τους δώδεκα μήνες.[...]"

9. Στη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η οποία ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι:

"2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...]" γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση. Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη".

10. Στις διατάξεις του άρθρου 364 του ν. 4412/2016 προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 364 Ανασταλτικό αποτέλεσμα

1. Η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης επί ποινή ακυρότητας, η οποία διαπιστώνεται με απόφαση της ΑΕΠΠ μετά από άσκηση προσφυγής, σύμφωνα με το άρθρο 368. Κατά τα λοιπά, η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 366.

2. Η παράγραφος 1 δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όταν δεν απαιτείται προηγούμενη δημοσίευση της προκήρυξης,

β) αν υποβλήθηκε μόνο μία (1) προσφορά και δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι και
γ) εφόσον πρόκειται για εκτελεστική σύμβαση συμφωνίας - πλαίσιο σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 39, ή για σύμβαση που συνάπτεται στο πλαίσιο Δυναμικού Συστήματος Αγορών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 33 και 270».

11. Στις διατάξεις του άρθρου 372 ν. 4412/2016, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο που είχε προκηρυχθεί η υπό εξέταση διαγωνιστική διαδικασία, προβλέπεται ότι:

«Άρθρο 372 Δικαστική προστασία στο πεδίο που προηγείται της σύναψης της σύμβασης

1. Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης της ΑΕΠΠ και την ακύρωσή της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της έδρας της αναθέτουσας αρχής, με τριμελή σύνθεση, το οποίο αποφαινεται αμετακλήτως. Δικαίωμα άσκησης των ιδίων ενδίκων βοηθημάτων έχει και η αναθέτουσα αρχή αν η ΑΕΠΠ κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή. Με τα ένδικα βοηθήματα της αίτησης αναστολής και της αίτησης ακύρωσης λογίζονται ως συμπροσβαλλόμενες με την απόφαση της ΑΕΠΠ και όλες οι συναφείς προς την ανωτέρω απόφαση πράξεις ή παραλείψεις της αναθέτουσας αρχής, εφόσον έχουν εκδοθεί ή συντελεστεί αντιστοίχως έως τη συζήτηση της αίτησης αναστολής ή την πρώτη συζήτηση της αίτησης ακύρωσης. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος νόμου, για την εκδίκαση των διαφορών αυτών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του π.δ. 18/1989 (Α' 8).

2. Αιτήσεις αναστολής του νόμου αυτού εκδικάζονται από τον Πρόεδρο Εφετών του οικείου Διοικητικού Εφετείου ή από τον Εφέτη που αυτός ορίζει. Σε περίπτωση ιδιαίτερης σπουδαιότητας της υπόθεσης, ο ανωτέρω Πρόεδρος ή Εφέτης μπορεί να εισάγουν την αίτηση σε τριμελές συμβούλιο του δικαστηρίου, στο οποίο προεδρεύει ο Πρόεδρος Εφετών και μετέχει ο Εφέτης Εισηγητής.

3. [...] 4. Η άσκηση της αίτησης αναστολής δεν εξαρτάται από την προηγούμενη άσκηση της αίτησης ακύρωσης. Η αίτηση αναστολής κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση ή την πλήρη γνώση της απόφασης επί της προδικαστικής προσφυγής και συζητείται το αργότερο εντός τριάντα (30) ημερών από την κατάθεσή της.

Για την άσκηση της αιτήσεως αναστολής κατατίθεται παράβολο το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό 0,1% της προϋπολογισθείσας αξίας, περιλαμβανομένου του Φ.Π.Α., το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο των πεντακοσίων (500) ευρώ και ανώτερο των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Το 1/2 του ποσού του παραβόλου καταβάλλεται κατά την κατάθεση της αιτήσεως και αν η αίτηση απορριφθεί ο αιτών καταδικάζεται στην καταβολή του υπολοίπου 1/2 με την απόφαση του δικαστηρίου.

Για την είσπραξη του παραβόλου εκδίδεται αποκλειστικά διπλότυπο είσπραξης από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες, υπέρ του Ταμείου Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτηρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) και υπέρ του Δημοσίου, σε ποσοστό 60% και 40% του συνολικού ύψους αντιστοίχως, το οποίο καταμερίζεται σε δύο αντίστοιχα Κ.Α.Ε.. Σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της αιτήσεως αναστολής το δικαστήριο διατάσσει την απόδοσή του στον αιτούντα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 36 του π.δ. 18/1989.

Με την κατάθεση της αιτήσεως αναστολής η προθεσμία άσκησης της αίτησης ακύρωσης διακόπτεται και αρχίζει από την επίδοση της σχετικής απόφασης.

Ο διάδικος που πέτυχε υπέρ αυτού την αναστολή της εκτέλεσης της προσβαλλόμενης πράξης, οφείλει μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την επίδοση της απόφασης αυτής, να ασκήσει την αίτηση ακύρωσης, διαφορετικά αίρεται αυτοδικαίως η ισχύς της αναστολής. Η δικάσιμος για την εκδίκαση της αίτησης ακύρωσης δεν πρέπει να απέχει πέραν του τριμήνου από την κατάθεση του δικογράφου. Κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 52 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), η αίτηση αναστολής γίνεται δεκτή εφόσον πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του εσωτερικού δικαίου και η αναστολή είναι αναγκαία για να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία των συμφερόντων του αιτούντος. Η αίτηση όμως μπορεί να απορριφθεί αν, από τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος, των συμφερόντων τρίτων και επιτακτικών λόγων γενικού δημοσίου συμφέροντος, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την αποδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος.

Η απόφαση επί της αναστολής εκδίδεται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την εκδίκαση της αίτησης. Το διατακτικό των αποφάσεων αυτών, υπογραφόμενο από τον Πρόεδρο, τα μέλη και τον Γραμματέα, εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα σε προθεσμία επτά (7) ημερών από την εκδίκαση της αίτησης ή αν έχει χορηγηθεί προθεσμία στους διαδίκους για τη νομομοποίησή τους ή για την υποβολή υπομνήματος από τη λήξη της προθεσμίας αυτής. Η προθεσμία προς τους διαδίκους δεν μπορεί πάντως να υπερβαίνει τις τρεις (3) ημέρες από την εκδίκαση.

Η άσκηση αίτησης αναστολής κωλύει τη σύναψη της σύμβασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά.

5. Εάν η αίτηση αναστολής γίνει δεκτή, το όργανο το οποίο εξέδωσε την πράξη της οποίας η εκτέλεση αναστέλλεται με την απόφαση μπορεί να συμμορφωθεί προς το διατακτικό ή και το εν γένει περιεχόμενο της απόφασης και να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει κατάλληλα την πράξη που προκάλεσε τη διαφορά. Στην περίπτωση αυτή, για το κύριο ένδικο βοήθημα που ασκήθηκε, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989.

6. Αν ο ενδιαφερόμενος δεν άσκησε ή άσκησε ανεπιτυχώς την αίτηση αναστολής και η σύμβαση υπογράφηκε και ολοκληρώθηκε η εκτέλεσή της πριν από τη συζήτηση της αίτησης ακύρωσης, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989.

7. Αν το δικαστήριο ακυρώσει πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής μετά τη σύναψη της σχετικής σύμβασης, η τελευταία δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη αυτής είχε ανασταλεί η διαδικασία σύναψης της σύμβασης με απόφαση της ΑΕΠΠ ή με απόφαση επί αίτησης αναστολής ή με προσωρινή διαταγή. Στην περίπτωση αυτή, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο άρθρο 373».

12. Τα οριζόμενα στον ν. 4782/2021 (Α' 36/2021) «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία.» και ιδίως το άρθρο 142 «Έναρξη ισχύος Μέρους Α'», όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, σύμφωνα με το οποίο :

«1. Η ισχύς των διατάξεων:

α) του άρθρου 4, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4412/2016,

β) των άρθρων 10, 20 παρ. 4, 34 κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 2 του άρθρου 92 του ν. 4412/2016, 57, 58, 59, 60, 63, 64, 66 έως 79, 82 έως 86, 89 έως 93, 95 έως 98, 100, 131 και 138,

γ) [Καταργείται]

δ) του άρθρου 109, κατά το μέρος που τροποποιεί την παρ. 7 του άρθρου 258 του ν. 4412/2016, αρχίζει από την 1η.9.2021.

ε) των άρθρων 55, 108 κατά το μέρος που τροποποιεί την περ. α` της παρ. 11 του άρθρου 221 του ν. 4412/2016, και 134 αρχίζει από την 1η.3.2022.

2. Η ισχύς των άρθρων 3, 6 κατά το μέρος που τροποποιεί τις παρ. 1 και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016 (Α` 147), 7, 8, 9, 11, 12, 13, 42, 49, 62, 65, 80, 81, 87, 88, 94, 99, 101, 108, εκτός της περ. α` της παρ. 11, 121 και 127 αρχίζει από τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το άρθρο 42, με το οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, καταλαμβάνει και εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του παρόντος, διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός εάν έχει χωρήσει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα ή έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά.

3. Η ισχύς των υπολοίπων άρθρων του παρόντος αρχίζει από την 1η.6.2021, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του. Τα άρθρα 43 και 121 του ν. 4782/2021, με τα οποία τροποποιήθηκαν τα άρθρα 103 και 310, αντίστοιχα, του ν. 4412/2016, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς, κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος τους (1η.6.2021), διαγωνιστικές διαδικασίες, εκτός εάν έχει χωρήσει οριστικός αποκλεισμός του οικονομικού φορέα ή έχει εκδοθεί απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου, η οποία έχει κρίνει διαφορετικά».

13. Τα οριζόμενα στον ν. 4912/2022 (Α` 59/2022) «Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης» και ιδίως τα άρθρα 17, παρ. 1 και 4 και 19 αυτού, όσον αφορά την αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2, παράγραφος 2, περίπτωση γ', υποπερίπτωση δδ` του ν. 4013/2011, σύμφωνα με τα οποία:

«Άρθρο 17

Μεταβατικές διατάξεις - Μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Αρχή του ν. 4013/2011 στην Αρχή του ν. 4412/2016

1. Από την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως το άρθρο αυτό αντικαθίσταται με το άρθρο 2 του παρόντος νόμου: (α) η Αρχή του ν. 4013/2011 (Α' 204) καταργείται και το σύνολο των δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και εννόμων σχέσεών της, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4013/2011, περιέρχεται αυτοδικαίως και χωρίς άλλη διατύπωση στην Αρχή του ν. 4412/2016, (β) δίκες της Αρχής του ν. 4013/2011 συνεχίζονται χωρίς διακοπή από την Αρχή του ν. 4412/2016, η οποία λογίζεται ως καθολικός διάδοχος της Αρχής του ν. 4013/2011, (γ) όλα τα υφιστάμενα ταμειακά υπόλοιπα της Αρχής του ν. 4013/2011 μεταφέρονται στην Αρχή του ν. 4412/2016, η οποία συνεχίζει την εκτέλεση του τρέχοντος προϋπολογισμού. [...]

4. Μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) του άρθρου 347 του ν. 4412/2016, η καταργούμενη Αρχή του ν. 4013/2011 εξακολουθεί να λειτουργεί με τα όργανα διοίκησης της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) που υπηρετούν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος. [...]

Άρθρο 19

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έκδοση Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία διορίζονται ο Πρόεδρος και τουλάχιστον έξι (6) Σύμβουλοι της Αρχής, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 348 του ν. 4412/2016 (Α' 147), καταργούνται: (α) τα άρθρα 1 έως 10 του ν. 4013/2011 (Α' 204) για την «Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων» («Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.» ή «Αρχή») και (β) το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016.».

III. Νομική Εκτίμηση

14. Το υπό εξέταση αίτημα της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας αφορά στην προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης για σύναψη δημόσιας σύμβασης υπηρεσιών, η οποία, αφενός λόγω αντικειμένου και αφετέρου λόγω της εκτιμώμενης αξίας, καθώς η συνολική προϋπολογισθείσα δαπάνη του αιτήματος ανέρχεται στο ποσό των 450.902,15€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2016. Κατά συνέπεια, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του εν λόγω αιτήματος, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ υποπερ. δδ) του ν. 4013/2011, όπως ισχύει.

Στο υπό εξέταση αίτημά της, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή επικαλείται ρητά ως νομική βάση για την υποβολή του τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 (κατεπείγον).

15. Συναφώς επισημαίνεται ότι η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (πρβλ. άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007 και άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ, αντίστοιχα, και βλ. σχετικώς ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56, της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2009:246, σκέψεις 105-106, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C -549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Συναφώς επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω διατάξεις στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις που συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζομένων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας, το δε βάρος αποδείξεως περί του ότι συντρέχουν όντως οι έκτακτες περιστάσεις που δικαιολογούν την απόκλιση το φέρει αυτός που τις επικαλείται (βλ. υπό το πνεύμα αυτό ΔΕΚ - ΔΕΕ, αποφάσεις της 10ης Μαρτίου 1987, C-199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1987, σ. 1039, σκέψη 14, της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, της 10ης Απριλίου 2003, C-20/01 και C-28/01, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 2003, I-360, σκέψη 58, της 14ης Σεπτεμβρίου 2004, C-385/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2004, σ. I-8121, σκέψη 19, της 14ης Οκτωβρίου 2004, C-340/02, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλ. 2004, I-9845, σκέψη 38, και της 2ας Ιουνίου 2005, C-394/02, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλ. 2005, I-4713, σκέψη 33, της 8ης Απριλίου 2008, C- 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψεις 57-58, της 27ης Οκτωβρίου 2011, C - 601/10, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας, Συλλ. 2011, I-00163, σκέψη 32).

16. Επισημαίνεται ότι, η τήρηση της προαναφερθείσας διαδικασίας του άρθρου 2 παρ. 2 περ. γ' υποπ. δδ' του Ν. 4013/2011, περί σύμφωνης γνώμης της Αρχής, σύμφωνα με την οποία η εν λόγω αρμοδιότητα ασκείται μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Αρχή, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής, συνιστά ουσιώδη τύπο της διαδικασίας εκδόσεως της σχετικής διοικητικής πράξης περί προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης και η μη τήρησή του συνεπάγεται ακυρότητα της πράξεως (βλ ΝΣΚ 262/2008 και ΕΣ IV 3630/2013, 3631/2013), ενώ δεν χωρεί εκ των υστέρων έγκριση (βλ. 38/2013, 369/2013, 80/2012 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).

17. Περαιτέρω, στο άρθρο 20 παρ. 1 και 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999) ορίζεται ρητώς ότι: *«Όπου ο νόμος, για την έκδοση διοικητικής πράξης, προβλέπει προηγούμενη γνώμη (απλή ή σύμφωνη) ή πρόταση άλλου οργάνου, η μεν γνώμη διατυπώνεται ύστερα από ερώτημα του οργάνου που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα, η δε πρόταση υποβάλλεται με πρωτοβουλία του προτείνοντος οργάνου. Η γνώμη ή η πρόταση, πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη και επίκαιρη κατά το περιεχόμενό της. Το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα δεν μπορεί να εκδώσει πράξη με περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό της σύμφωνης γνώμης της πρότασης».*

18. Όπως προκύπτει ρητώς από τις ανωτέρω διατάξεις, η γνώμη πρέπει να προηγείται της έκδοσης της διοικητικής πράξης (εν προκειμένω της απόφασης διενέργειας της διαπραγμάτευσης), η δε σύμφωνη γνώμη δεσμεύει τον αποδέκτη της, δηλαδή το όργανο που ασκεί την αποφασιστική αρμοδιότητα, το οποίο υποχρεούται να εφαρμόσει το νόμο και να ενεργήσει κατά τον τρόπο που υποδεικνύει το όργανο που γνωμοδοτεί. Εάν διαφωνεί, δεν δικαιούται να ενεργήσει αντίθετα προς την υπόδειξη της σύμφωνης γνώμης, δικαιούται, όμως, να απόσχει από κάθε ενέργεια, εφόσον έχει προς τούτο διακριτική ευχέρεια. Η τήρηση της διαδικασίας αυτής συνιστά ουσιώδη τύπο της διαδικασίας εκδόσεως της σχετικής διοικητικής πράξης και η μη τήρησή του συνεπάγεται ακυρότητα της πράξεως της διοίκησης (βλ και ΝΣΚ 262/2008).

19. Συνεπώς, η έκδοση σύμφωνης γνώμης από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. προϋποθέτει ότι, κατά το χρόνο υποβολής και εξέτασης του σχετικού αιτήματος, η αναθέτουσα αρχή δεν έχει προβεί στη λήψη σχετικής απόφασης διενέργειας διαπραγμάτευσης (βλ. σχετικά υπ' αριθμ. 1 κατευθυντήρια Οδηγία 1/2013 της Αρχής με ΑΔΑ ΒΙ6ΜΟΞΤΒ-ΔΚΦ με θέμα: *«Διαδικασία έκδοσης απόφασης της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων επί αιτημάτων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων περί παροχής σύμφωνης γνώμης για την προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης του αρ. 2 παρ. 2 περ. (γ) υποπερ. (δδ) Ν.4013/2011»*).

20. Ωστόσο, η ΥΠΑ, όπως προκύπτει από το προεκτεθέν ιστορικό, έχει ήδη προβεί στην ανάθεση μέρους των αιτουμένων τη σύμφωνη γνώμη της Αρχής υπηρεσιών καθαριότητας, καθώς ο φορέας έχει ήδη υπογράψει την από 10.03.2022 Σύμβαση (14/2022) παροχής υπηρεσιών καθαριότητας με την εταιρεία "SARP FACILITY MANAGEMENT Α.Ε." για χρονικό διάστημα από 01.03.2022 έως 31.05.2022 συνολικού προϋπολογισμού 217.778,84€ συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (βλ. ανωτέρω Ιστορικό υπό παρ. 3), καλύπτοντας τοιουτοτρόπως τους τρεις από τους πέντε μήνες της αιτούμενης σύμβασης.

21. Κατόπιν των ανωτέρω, από την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στις προαναφερόμενες διατάξεις, διαπιστώνεται ότι, ως προς το αίτημα του φορέα για την προσφυγή σε διαδικασία διαπραγμάτευσης για τη σύναψη σύμβασης καθαριότητας από 01.03.2022 έως 31.05.2022, δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 2 παράγραφος 2 περίπτωση γ' υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011, το οποίο επιτάσσει την υποβολή και εξέταση του σχετικού αιτήματος πριν η αναθέτουσα αρχή προβεί στη λήψη σχετικής απόφασης διενέργειας της διαπραγμάτευσης.

22. Ως προς το υπολειπόμενο μέρος του αιτήματος της αναθέτουσας αρχής, ήτοι για το χρονικό διάστημα από 01.06.2022 έως 31.07.2022, δέον όπως διερευνηθεί εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του επικαλούμενου στο αίτημά της άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016. Ειδικότερα, ως προς την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 και μάλιστα για την εξαίρεση του κατεπείγοντος, η εφαρμογή της τελευταίας εξαρτάται από τη συνδρομή πέντε σωρευτικών προϋποθέσεων.

(α) Συγκεκριμένα, προϋποθέτει:

- i) την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες,
- ii) την ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης,
- iii) την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει,
- iv) οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη, και τέλος,
- v) την ανάθεση της εν λόγω σύμβασης στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο.

(β) Ως απρόβλεπτες περιστάσεις νοούνται γεγονότα που υπερβαίνουν κατά πολύ τον συνήθη ρου του οικονομικού και κοινωνικού βίου, όπως λ.χ. οι θεομηνίες (πλημμύρες, σεισμοί κλπ.), οι οποίες καθιστούν κατεπειγόντως απαραίτητη την παράδοση διαφόρων προμηθειών στους πληγέντες.

(γ) Γίνεται περαιτέρω δεκτό, σύμφωνα με τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ότι, κατά την έννοια της διάταξης της υποπερίπτωσης γ' της περίπτωσης 1 του άρθρου 25 του π.δ/τος 60/2007 και πλέον άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή έχει μεν ευχέρεια, κατ' απόκλιση από το γενικό κανόνα διενέργειας ανοικτού ή κλειστού διαγωνισμού, να συνάπτει δημόσια σύμβαση με προσφυγή στην εξαιρετική διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης, μόνον όμως εφόσον συντρέχουν οι προς τούτο νόμιμες προϋποθέσεις, ήτοι κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε γεγονότα απρόβλεπτα και δη μη απορρέοντα από δική της ευθύνη. Η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία, αναφερόμενη στους λόγους για τους οποίους αποφασίζεται η προσφυγή στην εν λόγω εξαιρετική διαδικασία (βλ. χαρακτηριστικά ΣτΕ 1747/2011). Επιπλέον, αντίστοιχη άποψη έχει υιοθετήσει και το Ελεγκτικό Συνέδριο (ΕΣ), το οποίο δέχεται ότι απρόβλεπτες περιστάσεις είναι τα γεγονότα που δεν μπορούν αντικειμενικά με βάση τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής να προβλεφθούν, είναι δε ανεξάρτητα της βούλησης της αναθέτουσας αρχής και δεν πρέπει να απορρέουν από έλλειψη προγραμματισμού και επιμέλειας της αναθέτουσας αρχής (βλ. ενδεικτικά πράξεις ΕΣ 91, 105, 171, 191, 200, 205 και 214/2007, 15 και 74/2008).

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αν δεν πληρούται μία από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις ως προς το κατεπείγον, δεν δικαιολογείται η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης (βλ. αποφάσεις ΔΕΕ της 2ας Αυγούστου 1993, C-107/92, Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 12, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 14).

23. Εν προκειμένω, η Υ.Π.Α. αιτείται την προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης, προκειμένου να καλυφθούν οι επείγουσες ανάγκες καθαριότητας των χώρων του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου, για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών, ήτοι από 01.03.2022 έως 31.07.2022. Ως προς την εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της εφαρμοστέας διάταξης για το μέρος του αιτήματος για το οποίο δεν έχει συναφθεί σύμβαση κατά την ημερομηνία εξέτασης του αιτήματος του φορέα, ήτοι από 01.06.2022 έως 31.07.2022, από τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης προκύπτουν τα ακόλουθα:

(i) Ως προς την ύπαρξη κατεπείγουσας ανάγκης που δεν συμβιβάζεται με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες:

Σύμφωνα με το συνυποβαλλόμενο με το αίτημα σχέδιο απόφασης, η αναθέτουσα αρχή προβάλλει ως κατεπείγουσα ανάγκη μη συμβιβαζόμενη με τις προθεσμίες που επιτάσσουν άλλες διαδικασίες την ανάγκη

καθαρισμού του αερολιμένα καθώς αυτή «είναι διαρκής, μη δυνάμενη να διακοπεί καθώς δεν είναι δυνατό ο Αερολιμένας να στερηθεί τις υπηρεσίες καθαρισμού μέχρι την ανάδειξη του νέου αναδόχου, διότι σε μία τέτοια περίπτωση: (α) δεν εξασφαλίζονται οι απαραίτητοι κανόνες υγιεινής και καθαριότητας στους χώρους του Αερολιμένα με σημαντικό κίνδυνο για τη Δημόσια υγεία ιδίως σε περίοδο έντονης διασποράς του ιού SARS – CoV – 2 και εξάπλωσης της πανδημίας (β) θα πληγεί διεθνώς η εικόνα του τόπου με δυσμενείς κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες για την Χώρα».

Ωστόσο, η ανάγκη ανάθεσης των εν λόγω υπηρεσιών καθαριότητας δεν δύναται να κριθεί επί του παρόντος ως κατεπείγουσα, δεδομένης αφενός της προαναφερθείσας από 10.03.2022 σύμβασης, η οποία καλύπτει τις ανάγκες της αναθέτουσας αρχής για καθαριότητα των χώρων του αεροδρομίου τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο κι αφετέρου του γεγονότος ότι έχει οριστεί δικάσιμος για την αίτηση αναστολής, η οποία κωλύει την υπογραφή της σύμβασης, η 08.04.2022.

Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι ο προβαλλόμενος από την αναθέτουσα αρχή ως κατεπείγων χαρακτήρας της ανάγκης παροχής υπηρεσιών καθαριότητας αποδυναμώνεται εκ των ενεργειών της αναθέτουσας αρχής για τη συμπλήρωση του φακέλου του υπό εξέταση αιτήματος και την επέκεινα παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε το υπό εξέταση αίτημά της στις 20.12.2021 (αρ. πρωτ. εισερχ. Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 7670/20.12.2021) επί του οποίου ζητήθηκαν από την Αρχή διευκρινίσεις με το με αρ. πρωτ. 175/14.01.2022 έγγραφό της. Ακολούθως, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε συμπληρωματικά στοιχεία προς συμπλήρωση του φακέλου στις 08.03.2022 (αριθμ. πρωτ. εισερχ. Αρχής 1318/08.03.2022), ήτοι δύο μήνες μετά το έγγραφο της Αρχής και σε χρόνο πέραν της έναρξης της αιτούμενης σύμβασης.

(ii) Ως προς την ύπαρξη απρόβλεπτης περίπτωσης:

Η αναθέτουσα αρχή θεμελιώνει το αίτημα προσφυγής στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης στο γεγονός «δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί το πλήθος και το περιεχόμενο των προδικαστικών προσφυγών, η διάρκεια του χρόνου που ήδη έχει αναλωθεί για την έκδοση των σχετικών αποφάσεων και την προσαρμογή της ΥΠΑ σε αυτές καθώς και έτι περαιτέρω η άσκηση αιτήσεων αναστολής επί των αποφάσεων της ΑΕΠΠ, η εκδίκαση αυτών, η συνακόλουθη εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων αλλά και η εξάντληση των δικαστικών μέσων που βρίσκονται στη διάθεση των οικονομικών φορέων».

Τα ανωτέρω γεγονότα, ωστόσο, δεν δικαιολογούν την προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης, καθώς δε συνιστούν απρόβλεπτες περιστάσεις, ήτοι έκτακτα και ασυνήθιστα γεγονότα, που αντικειμενικά δεν ήταν δυνατό να προβλεφθούν σύμφωνα με τους κανόνες της ανθρώπινης πείρας και λογικής, αλλά εξελίξεις πιθανές κατά την συνήθη πορεία των πραγμάτων. Ειδικότερα, κατά πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου η τήρηση χρονοβόρων, ενδεχομένως, διαδικασιών διενέργειας διαγωνισμών, εξαιτίας των δημοσιεύσεων ή της υποβολής ενστάσεων, προσφυγών και αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων από τους συμμετέχοντες, δεν συνιστά απρόβλεπτη περίπτωση η οποία να συνδέεται αιτιωδώς με την κατεπείγουσα ανάγκη απευθείας ανάθεσης της σχετικής προμήθειας (βλ. ενδεικτικά πράξεις VI Τμ. Ελ. Συν. 91/2007 και 205/2007). Η ανωτέρω παρατεθείσα πάγια νομολογία, περί μη συνδρομής απρόβλεπτου γεγονότος, συνάδει και με την με αρ. 1747/2011 Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία «κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 25 του π.δ 60/2007, δεν συνιστά απρόβλεπτο γεγονός που θα δικαιολογούσε κατ' εξαίρεση, την επιλογή από τη Διοίκηση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση το γεγονός της άσκησης των προβλεπόμενων εκ του νόμου ένδικων μέσων παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας» (σκέψη 7). Αντίστοιχη άποψη έχει υιοθετήσει και η Αρχή σε παλαιότερες αποφάσεις της (βλ. ενδεικτικά Αποφάσεις 1, 25,

30, 49, 73, 93/2014, αλλά και 208/18.04.2013 και 49/2014, οι οποίες αφορούσαν *ad hoc* την ΥΠΑ και έφεραν το ίδιο αιτιολογικό για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης).

Ως εκ τούτου, καθίσταται σαφές ότι, η καθυστέρηση υπογραφής της σχετικής σύμβασης λόγω δικαστικής εμπλοκής της διαγωνιστικής διαδικασίας, δεν μπορεί να θεμελιώσει απρόβλεπτο γεγονός, γεγονός δηλαδή που δεν ήταν δυνατόν, κατά τα διδάγματα της ανθρώπινης πείρας και λογικής να προβλεφθούν.

(iii) Ως προς την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της απρόβλεπτης περίπτωσης και της κατεπείγουσας ανάγκης που ανακύπτει:

Για τη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της εφαρμοστέας διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, θα πρέπει οι κατεπείγουσες ανάγκες που επικαλείται η αναθέτουσα αρχή να οφείλονται σε αυταπόδεικτα απρόβλεπτες περιστάσεις, με τις οποίες να τελούν σε αιτιώδη συνάφεια. Στην κρινόμενη υπόθεση, ωστόσο, σύμφωνα με τα ως άνω, δεν υπάρχουν απρόβλεπτες περιστάσεις και επομένως εκλείπει η πλέον βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης.

(iv) Ως προς το ότι οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.

Οι υπηρεσίες καθαριότητας αποτελούν πάγια και διαρκή ανάγκη, επομένως δύναται να προγραμματιστούν σε ετήσια βάση έγκαιρα από την αναθέτουσα αρχή. Ο εκάστοτε φορέας, άλλωστε, οφείλει να προγραμματίζει τις ανάγκες του και να ξεκινά τις κατά περίπτωση νόμιμες διαδικασίες στον κατάλληλο χρόνο, ούτως ώστε να είναι σε θέση να τις περατώσει έγκαιρα (βλ. Πράξη 4/2013 Τμήμα IV Ελ. Συν.).

Στο αίτημά της η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει σχετικά τα ακόλουθα: «*Η ΥΠΑ είχε φροντίσει έγκαιρα διά των αρμοδίων υπηρεσιών της: 1) να συνταχθούν και να εγκριθούν οι τεχνικές προδιαγραφές για την εκπόνηση του σχετικού διαγωνισμού 2) να εγκριθεί το αίτημα ανάληψης υποχρέωσης 3) να εκπονηθεί και να δημοσιευθεί ο σχετικός διαγωνισμός 4) να αξιολογηθούν οι προσφορές ήδη από 31.03.2021. Παρόλα αυτά πλήρως ανετράπη ο ανωτέρω σχεδιασμός κατόπιν της ήδη από 18.05.2021 υποβληθείσας προδικαστικής προσφυγής και όλων όσων ακολούθησαν έκτοτε. Είναι προφανές ότι οι περιστάσεις που καθιστούν αναγκαία την προσφυγή στην διαδικασία της διαπραγμάτευσης δεν απορρέουν από ευθύνη της ΥΠΑ*».

Εκ των υποβληθέντων στοιχείων προκύπτει ότι από τη σύναψη της σύμβασης που προέκυψε από τον αμέσως προηγούμενο διεθνή διαγωνισμό την 18.10.2019, ήταν γνωστό ότι η σύμβαση αυτή έληγε στις 31.01.2021 και, συνακόλουθα, η αναθέτουσα αρχή διέθετε σε κάθε περίπτωση επαρκή χρόνο, ώστε να ξεκινήσει και να περατώσει τις σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες έγκαιρα.

Περαιτέρω, σε απάντηση του με αρ. πρωτ. 175/14.01.2022 εγγράφου της Αρχής για παροχή διευκρινίσεων και συμπλήρωση του φακέλου του υπό εξέταση αιτήματος, η αναθέτουσα αρχή με το με αρ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 5453/08.03.2022 έγγραφο της παρέθεσε συγκριτικά στοιχεία αναφορικά με τον χρόνο ολοκλήρωσης των διαγωνιστικών διαδικασιών όμοιου περιεχομένου κατά την τελευταία πενταετία. Ειδικότερα, υποβλήθηκαν τα εξής στοιχεία:

«[...]2.1.1. Διαγωνισμός Δ11/Ε/9451/9103/28.04.2016 με ημερομηνία διακήρυξης την 28.04.2016 και ολοκλήρωση με την Σύμβαση Κ8/2017, με ημερομηνία σύναψης της Σύμβασης 22.02.2017. Σημειώνουμε ότι η έναρξη της διαδικασίας τοποθετείται ενωρίτερα και ταυτόχρονα με την πράξη έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών ΔΤΥ/Δ7/Ε/4717/1706/07.03.2016. Χρονικό διάστημα ολοκλήρωσης των διαδικασιών του διαγωνισμού: 11 μήνες, συνολικό χρονικό διάστημα: 12 μήνες.

2.1.2. Διαγωνισμός Δ11/Ε/17243/8737/01.08.2018 με ημερομηνία διακήρυξης την 01.08.2018 και ολοκλήρωση με την σύναψη της Σύμβασης Κ 140/2019 με ημερομηνία σύναψης της Σύμβασης 18.10.2019. Σημειώνουμε ότι η έναρξη της διαδικασίας τοποθετείται ενωρίτερα ταυτόχρονα με την πράξη έγκρισης των τεχνικών προδιαγραφών ΔΤΥ /Δ7/Ε/5542/1382/16.03.2018. Χρονικό διάστημα ολοκλήρωσης των διαδικασιών του διαγωνισμού: 13 μήνες, συνολικό χρονικό διάστημα: 19 μήνες».

Εκ των ανωτέρω διαλαμβανομένων προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή τελούσε σε γνώση του γεγονότος ότι οι σχετικές διαγωνιστικές διαδικασίες δύνανται να είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες. Ωστόσο, από το διδόμενο ιστορικό προκύπτουν καθυστερήσεις και μη επίδειξη της απαιτούμενης επιμέλειας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής ως προς τη διενέργεια του νέου διαγωνισμού καθαριότητας, καθώς όπως προκύπτει από τα προσκομισθέντα έγγραφα, η σχετική απόφαση διακήρυξης υπεγράφη στις 18.12.2020. Η δε προκήρυξη του διαγωνισμού ενάμισι μόλις μήνα πριν τη λήξη της προηγούμενης σύμβασης δε δικαιολογείται ούτε συνάδει με τον επείγοντα χαρακτήρα της υπό ανάθεση σύμβασης (βλ. πράξεις ΙV Τμ. Ελ. Συν. 112/2011 και 118/2011, οι οποίες αφορούσαν *ad hoc* την ΥΠΑ και έφεραν το ίδιο αιτιολογικό για την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης).

(ν) Ως προς την ανάθεση της σύμβασης στο απολύτως απαραίτητο μέτρο

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο κρίσης της πλήρωσης της συγκεκριμένης περίπτωσης, θα πρέπει να προσδιορίζεται επακριβώς το αναγκαίο μέτρο ανάθεσης της σκοπούμενης σύμβασης. Ως προς τη συγκεκριμένη προϋπόθεση συνδρομής της επικαλούμενης διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016, σημειωτέον ότι, όπως έχει σχετικώς κριθεί (βλ. ενδεικτικά 1/2012, 24/2012, 348/2014, 56/2015 Δ75/2019 Γνώμες της Αρχής), λόγω του εξαιρετικού χαρακτήρα της διάταξης, η εφαρμογή της συγκεκριμένης εξαιρετικής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης επιτρέπεται επί τη βάση της προσωρινής και άμεσης κάλυψης των επικαλούμενων κατεπειγουσών και επιτακτικών αναγκών και όχι του συνόλου των παγίων και διαρκών αναγκών της αναθέτουσας αρχής, ενώ για τις υπηρεσίες που είναι απαραίτητες μετά την περίοδο της προσωρινής κάλυψης της κατεπείγουσας ανάγκης η αναθέτουσα αρχή έχει τη δυνατότητα να προσφύγει σε ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Επομένως, το κατ' επίκληση της ανωτέρω διάταξης του ν. 4412/2016 αίτημα πρέπει να υποβάλλεται στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο και όχι να καλύπτει το σύνολο των αναγκών της αιτούσας αναθέτουσας αρχής, καθώς αυτές μπορούν να καλύπτονται με δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται με τις συνήθεις (ανοιχτή ή κλειστή) διαγωνιστικές διαδικασίες ανάθεσης (βλ. ενδεικτικά Δ127/2018, Δ75/2019 και Δ84/2019 Γνώμες της Αρχής).

Το υποβληθέν αίτημα αφορά μεν σε σύμβαση παροχής υπηρεσιών καθαριότητας χρονικής διάρκειας πέντε (5) μηνών, αρχής γενομένης 01.03.2022, εν προκειμένω, ωστόσο, εξετάζεται η συνδρομή των προϋποθέσεων της εφαρμοστέας διάταξης για το μέρος του αιτήματος για το οποίο δεν έχει συναφθεί σύμβαση κατά την ημερομηνία εξέτασης του εν λόγω αιτήματος του φορέα, ήτοι από 01.06.2022 έως 31.07.2022. Κατά συνέπεια, η αιτούμενη σύμβαση απέχει της ημερομηνίας εξέτασης του αιτήματος κατά δύο περίπου μήνες, ενώ μεσολαβεί και η ορισθείσα δικάσιμος για την αίτηση αναστολής, η οποία κωλύει την υπογραφή της σύμβασης, την 08.04.2022. Ως εκ τούτου, η εκτίμηση του απολύτως αναγκαίου μέτρου καθίσταται εν προκειμένω δυσχερής.

24. Κατά συνέπεια, από την υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών στην προαναφερόμενη διάταξη, διαφαίνεται βασίμως ότι δεν προκύπτει η συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016.

25. Τέλος, από τη μελέτη του φακέλου της υπόθεσης δεν προέκυψαν άλλα στοιχεία που να αποδεικνύουν και να αιτιολογούν ειδικά και με επαρκή τεκμηρίωση την συνδρομή περιστάσεων που επιτρέπουν την προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις του άρθρου 26 ή του άρθρου 32 του ν. 4412/2016.

IV. Συμπέρασμα

Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, με βάση το διδόμενο πραγματικό και από την υπαγωγή αυτού στις προαναφερόμενες και ερμηνευόμενες διατάξεις, επί του τεθέντος ερωτήματος, η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ομόφωνα αποφασίζει:

Την απόρριψη του αιτήματος της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας και τη μη παροχή σύμφωνης γνώμης για προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, για τη σύναψη σύμβασης με αντικείμενο την ανάθεση των εργασιών καθαρισμού χώρων, εγκαταστάσεων και επιφανειών του Κρατικού Αερολιμένα Ηρακλείου για χρονικό διάστημα πέντε (5) μηνών αρχής γενομένης από 01.03.2022, συνολικής προϋπολογισθείσας δαπάνης 450.902,15€ μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α. 24%, λόγω μη συνδρομής των προς τούτο τασσόμενων υπό του νόμου προϋποθέσεων, ήτοι λόγω παραβίασης του άρθρου 2 παράγραφος 2 περίπτωση γ' υποπερίπτωση δδ' του ν. 4013/2011 για το διάστημα από 01.03.2022 έως 31.05.2022 και λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 32 παρ. 2 περ. γ' του ν. 4412/2016 για το διάστημα από 01.06.2022 έως 31.07.2022.

Αθήνα, 04 Απριλίου 2022

Θεωρήθηκε

Ο Αντιπρόεδρος

Αδάμ Καραγλάνης